

בש"פ 2703/14 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2703/14

לפני: כבוד השופט נ' הנדל

המבקש: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים בע"ח 13182-03-14, שניתנה על ידי כבוד השופט צ' סגל

בשם המשיבה: עו"ד סיון רוסו

החלטה

*

1. מונחת לפניי בקשה למתן רשות לערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים (ע"ח 13182-03-14, כב' השופט צ' סגל), במסגרתה נדחה ערר שהגיש המבקש על החלטת בית משפט השלום בירושלים (ת"פ 4303/07, כב' השופט י' שמעוני), להטיל על המבקש צו פיקוח למשך שלוש שנים לפי סעיף 12 לחוק הגנה על הציבור מפני ביצוע

עבירות מין, התשס"ו-2006 (להלן: חוק הגנת הציבור). הצו הושת, לבקשת המשיבה, לאחר ששוחרר המבקש מריצוי 6 שנות מאסר בפועל שנגזרו עליו בגין הרשתות, על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בין היתר בשתי עבירות של בעילה אסורה בהסכמה של קטינה לפי סעיף 346(א)(1) לחוק העונשין-התשל"ז, ובביצוע מעשה מגונה לפי סעיף 348(ד)(1) לחוק העונשין.

2. ואלו עיקרי עובדות כתב האישום המתוקן בהתאם להסדר הטיעון, הצריכות לעניין: המבקש עסק כמטפל אלטרנטיבי הוא החל לטפל במתלוננת, לה טרם מלאו 15 שנה, לאחר שעברה אונס וכתוצאה מכך סבלה מפוסט טראומה. לאחר מספר חודשים, ובעקבות המלצות שירותי הרווחה, הפסיקו הורי המתלוננת את הטיפול אצל המבקש, ואף הוצא צו על ידי בית משפט השלום לנוער, האוסר על המבקש ליצור קשר עם המתלוננת. למרות זאת, המבקש המשיך לקיים עימה קשר, ואף עבר לטפל במתלוננת כאשר שניהם עירומים. כחודש מיום הוצאת הצו, אירח המבקש את המתלוננת בביתו, הסביר לה שקיום יחסי מין יכול לסייע לה בטיפול, וקיים עימה יחסי מין פעמיים. כחודש לאחר מכן עזבה המתלוננת את בית הוריה, מבלי להודיע להם על כך. היא שהתה אצל המבקש, אשר אמר לה כי בכוונתו לברוח עימה למקסיקו ולהינשא לה, ואף החל בצעדים לשם מימוש תכניתו. גם בתקופה זו קיים המבקש יחסי מין עם המתלוננת.

המבקש הורשע על ידי בית משפט השלום, וריצה עונש מאסר בפועל. כ-12 ימים מיום שחרורו, הוגשה ליחידת הפיקוח הערכת מסוכנות עדכנית בעניינו של המבקש, לפיה רמת המסוכנות הנשקפת ממנו היא בינונית-גבוהה. המשיבה הגישה בקשה לבית משפט השלום, להוצאת צו פיקוח כנגד המבקש. בית משפט השלום קיבל את הבקשה ברובה, והוצא נגד המבקש צו פיקוח למשך 36 חודשים. הצו כלל בין היתר את האיסורים הבאים: "איסור התחברות בכל דרך או שהייה ביחידות עם קטינות, פרט לבנות משפחה עימן יוכל לשהות בנוכחות בגיד המודע לעבירה ולמגבלה", וכן "איסור עבודה בתמורה או בהתנדבות כמטפל, או בכל עבודה הכרוכה בקרבה וקשר עם קטינים". על החלטה זו הגיש המבקש ערר לבית המשפט המחוזי לפי סעיף 23(2)(א) לחוק הגנת הציבור. במסגרת הערר טען המבקש טענות בשלושה מישורים. הראשון, כנגד מועד הגשת הבקשה על ידי המשיבה ומועד הדיון. השני, נגד הממצאים והקביעות בהערכת המסוכנות על בסיסה הוגשה הבקשה וניתנה ההחלטה. השלישי, כנגד תנאי הצו לגופם. הערר נדחה, ומכאן הבקשה שלפניי.

3. תחילה, מצאתי לנכון לציין כי הבקשה מעלה שאלות בדבר סמכות בית משפט זה לדון בסוגיה זו ב"גלגול שלישי". הסיבה לכך היא שסעיף 23(2) לחוק הגנת הציבור מקנה ערר בזכות לבית משפט שלערעור על החלטה לפי סעיף 12 לחוק הגנת הציבור, אך שותק הוא באשר לקיומו של ערר שני - בזכות או ברשות.

אין זו הפעם הראשונה בה הגיעה לפתחו של בית משפט זה סוגיית הסמכות בעניין הסתייגות עררית ב"גלגול שלישי" על הטלת צו פיקוח לפי חוק ההגנה על הציבור. נדמה כי הקו המשותף להכרעות שניתנו בעניין, הוא ההכרה בכך שמתעורר קושי באשר לסוגיית הסמכות בשל העדר הסדרה חוקית של רשות ערר שני. עם זאת, במקרים שמצאתי הוחלט כי גם בהנחה שקיימת סמכות לרשות ערר, העניין הפרטני לא הצדיק לגופו מתן רשות ערר (ראו לדוגמה: בש"פ 1428/13 פלוני נ' מדינת ישראל (30.4.2013); בש"פ 6043/13 פלוני נ' מדינת ישראל (10.9.2013); בש"פ 2493/14 פלוני נ' מדינת ישראל (13.4.2014)).

נתבקשה ונתקבלה עמדת המדינה באשר לסוגיית הסמכות. לגישה, יש לאפשר הגשת בקשות רשות ערעור

מעין אלו. הטעם העיקרי לכך הוא שעסקינן בהליך שמאפייניו דומים להחלטות אזרחיות-מנהליות, היות ואין בו עוד יסוד של אשמה. מכוח העקרונות הכלליים בתחומים אלו של המשפט נסללה הדרך להגשת בקשת רשות ערעור בגלגול שלישי. לחלופין, טוענת המדינה כי ההליך דומה לפסק דין, היות ומדובר בהחלטה ממצה אשר מסיימת את הסכסוך בין הצדדים ויכולה להשתנות רק בהתקיימות עובדות חדשות או בשינוי נסיבות, כאמור בסעיף 23 לחוק הגנת הציבור. לפיכך, בהליך כזה יש לאפשר ערר שני על אף שתיקת חוק הגנת הציבור בעניין.

אביע את דעתי בקצרה. באשר לעמדת המדינה, לפיה מדובר בהליך מעין אזרחי-מנהלי בשל העדר יסוד האשמה, יצוין כי אכן מטרתו של צו הפיקוח היא להגן על הציבור, ולא לקבוע את אשמתו של הנאשם או להענישו. ברם, הואיל ומדובר בהליך הנובע מהרשעתו של הנאשם, ומתמקד בו, סבורני כי הסיווג המתאים להליך הוא בשדה המשפט הפלילי, ולא בשדה המשפט האזרחי-מנהלי. אין די בהעדר יסוד אשמה במוקד ההליך בכדי לסווגו כאזרחי-מנהלי. על מנת להמחיש את הדבר, די להזכיר את טיב ההגבלות שניתן להטיל על נאשם על פי סעיף 13 לחוק הגנת הציבור, כגון מעצר בית חלקי בפועל - "מגבלה על הימצאות מחוץ למקום המגורים בשעות מסוימות". מגבלה כזו מבליטה את התאמת סיווג ההליך לתחום המשפט הפלילי. אף עניינו של החוק - הגנה על הציבור מפני מבצעי עבירות מין - משייך את ההליך לתחום המשפט הפלילי, הגם שעסקינן במלאכת שיפוט שונה מקביעת הכרעת הדין או גזר הדין. ביחס לאפשרות כי עסקינן בהליך הדומה לפסק דין, ומכאן קמה זכות להגיש ערעור שני ברשות, אומר כי יש לדחות אפשרות זו. ההחלטה להטיל צו פיקוח אינה בגדר פסק דין. בל נשכח כי השאלה אינה רק האם ההכרעה חתמה את ההליך, אלא גם מהי מהותה של ההכרעה.

נדמה כי בחינת טיבו ואופיו של ההליך להטלת צו פיקוח, מעלה כי ההקבלה המתאימה יותר לעניין היא קביעת תנאי שחרור של עצירים לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה- מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). כמובן, קיים הבדל בין נאשם שהורשע וריצה את עונשו לבין נאשם שטרם הוכרע דינו, אך הסנקציות והסיבות להטלת דומות. בפועל, כפי שתנאי השחרור מגבילים את חירותו של נאשם אשר נהנה מחזקת החפות, כך מגבילים האיסורים בצו הפיקוח את חירותו של נאשם ש"נהנה" מכך שסיים לרצות את עונשו. לכן, לדעתי יש הגיון בהסדרת מתווה דומה בסדרי הדין. לאמור, כפי שישנה רשות ערר שני על קביעת תנאי שחרור של עצירים לפי סעיף 53 לחוק המעצרים, כך נכון לאפשר ערר שני ברשות ביחס להטלת צו פיקוח לפי חוק הגנת הציבור. אולם כמובן, מלאכה זו היא למחוקק, ואיני קובע מסמרות בנדון. ועדיין, הכלל בסדר הדין הפלילי הוא הוראה בדבר זכות - ואף רשות - ערעור או ערר, חייבת להיות מפורשת (יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים: הדין בראי הפסיקה חלק שני, כרך ב' 1828-1829 (2008)). בהתאם, ומבלי להכריע בעניין, מתעוררת שאלה האם יש סמכות לדון בבקשה מעין זו.

באשר לבקשה שלפניי, אצטרף לגישת חברי בפסקי הדין שהובאו לעיל. דהיינו, אתייחס לבקשה לגופה. הואיל ובכוונתי לדחות אותה, איני נדרש להכריע בשאלת הסמכות. שאלה זו של סמכות תתעורר מבחינה מעשית במקרה בו יחליט בית המשפט כי יש מקום לקבל את בקשת רשות הערר בגלגול שלישי, אך כאמור אין זה המצב בעניין שלפניי.

4. המבקש חוזר בבקשה על הטענות אותן העלה בערר בפני בית המשפט המחוזי, ואשר נדחו על ידי בית המשפט. לאחר שעיינתי בחומר שהוגש לידי, לרבות הערכת המסוכנות בעניינו של המבקש, אשר נתבקשה ונתקבלה מהמשיבה, איני מוצא לנכון להתערב בהחלטתו המנומקת של בית המשפט המחוזי. אף אם האיסור לעבוד "בכל עבודה הכרוכה בקרבה וקשר עם קטינים" הוא איסור כללי יחסית ורחב, בנסיבות העניין אין מקום להתערב בו ולצמצמו. ניכר כי המבקש אינו מביע חרטה על מעשיו, אינו מבין את הפסול בהם, ועודנו סבור כי שיטת ה"טיפול" בה נקט היא ראויה. יש לציין כי שיטה זו הגיעה אמנם לשיא חומרתה במעשיו כלפי המתלוננת, אך על פי הערכת המסוכנות עסקינן היה בדפוס

התנהגות בעל אופי מיני, אשר הופנה גם כלפי מטופלות נוספות, בגילאים שונים. כמו כן, באשר להשגותיו ביחס להערכת המסוכנות בעניינו, יש להדגיש שהיא התבססה על בדיקות רבות שהתבצעו עימו במהלך תקופה ממושכת, על ידי קרימינולוגים קליניים שונים, המוסמכים לעניין. מכתב האישום עולה כי המבקש נהג בצורה מניפולטיבית כלפי הקטינה, ותכונה זו עשויה ללמד כי יש לעצב את תנאי הפיקוח בהתאם.

5. לפיכך דין הבקשה להידחות.

ניתנה היום, כ"א בסיון התשע"ד (19.6.2014).

ש ו פ ט
